

Burgerlijk Wetboek

TEKST & COMMENTAAR

De tekst van de Boeken 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 van het BW voorzien van commentaar met toevoeging van aanverwante nationale en Europese regelgeving

Onder redactie van:

H.B. Krans

hoogleraar burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht Universiteit Leiden

C.J.J.M. Stolker

hoogleraar burgerlijk recht Universiteit Leiden

W.L. Valk

advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden

Dertiende druk

 Wolters Kluwer

Deventer 2019

VOORWOORD BIJ DE DERTIENDE DRUK

De tijden waarin een wetboek een rustig bezit was, liggen reeds ver achter ons. De wetgever heeft sinds de verschijning van de vorige druk van deze uitgave niet stilgezeten; geen van de boeken van het Burgerlijk Wetboek bleef onberoerd. Deze editie gaat wat betreft de rechtspraak en literatuur uit van de stand van zaken per 15 februari 2019. Wat betreft de wetgeving is uitgegaan van de stand van zaken per 1 juli 2019, zoals ten tijde van de drukproef te voorzien. Op 1 januari 2018 is de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen (*Stb.* 2017, 177) in werking getreden. Het commentaar bij Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, Titel 7 (de Inleidende opmerkingen, art. 93 t/m 96b en 100) en Titel 8 (art. 130) is in verband hiermee bijgewerkt. Vanwege het overgangsrecht zal nog decennia lang toepassing moeten worden gegeven aan het oude huwelijksgoederenrecht, namelijk wat betreft de afwikkeling van huwelijken die vóór 1 januari 2018 zijn gesloten. Daarom is in de bijlagen onder het kopje 'De wettelijke gemeenschap van goederen (huwelijken gesloten vóór 1 januari 2018)', een volwaardig commentaar opgenomen op de regeling zoals die geldt en blijft gelden voor de bedoelde huwelijken van vóór 1 januari 2018. Op de valreep is ook de Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten (PSD2), in werking getreden per 19 februari 2019, in deze editie verwerkt (*Stb.* 2018, 503).

Met de ontwikkelingen in de rechtspraak is bij de bewerking van het commentaar in ruime mate rekening gehouden, uiteraard met inachtneming van de beknoptheid die deze uitgave kenmerkt. In het belang van de compactheid van de uitgave zijn nauwelijks aanverwante teksten als bijlage opgenomen. Deze editie is er een voor de generalist. Voor specialisten zijn thematische delen beschikbaar, namelijk Personen- en familierecht (2018), Ondernemingsrecht (2018), Vermogensrecht (2019), Erfrecht civiel en fiscaal (2018), Huurrecht (2018), Pachtrecht (2018), Arbeidsrecht (2018), Bouwrecht (2018) en Verzekeringsrecht (2018). Deze thematische delen bevatten de voor de specialisten relevante gedeelten van het Burgerlijk Wetboek, op ruime schaal aangevuld met aanverwante wet- en regelgeving (voor zover zinvol voorzien van commentaar). In verband met actualiteit rondom de KEI-wetgeving zijn onder verantwoordelijkheid van de redactie kort voor het afsluiten van deze druk nog wijzigingen aangebracht in het commentaar op wetsartikelen die door KEI werden of worden geraakt. Redactie, auteurs en uitgever houden zich aanbevolen voor opmerkingen en suggesties van gebruikers. Men kan schrijven naar de uitgever, Postbus 23, 7400 GA Deventer, of mailen naar TekstCommentaar@woltersklower.com. Voor het laatste nieuws over Tekst & Commentaar kunt u [@TekstCommentaar](https://twitter.com/TekstCommentaar) volgen op Twitter.

Leiden/Den Haag, juni 2019

H.B. Krans
C.J.J.M. Stolker
W.L. Valk

VERKORTE INHOUDSOPGAVE

(* met commentaar)

Burgerlijk Wetboek

Burgerlijk Wetboek Boek 1*	7
Burgerlijk Wetboek Boek 2*	905
Burgerlijk Wetboek Boek 3*	2059
Burgerlijk Wetboek Boek 4*	2487
Burgerlijk Wetboek Boek 5*	2853
Burgerlijk Wetboek Boek 6*	3079
Burgerlijk Wetboek Boek 7*	3795
Burgerlijk Wetboek Boek 8*	5489
Burgerlijk Wetboek Boek 10*	6383

Bijlagen

Burgerlijk Wetboek Boek 7A	6737
Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek	6753
Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw B.W. (twaalfde gedeelte)	6805
De wettelijke gemeenschap van goederen (huwelijken gesloten vóór 1 januari 2018)*	6815
Algemene Termijnenwet	6847
York-Antwerp Rules 1994	6849
York-Antwerp Rules 2016	6859
Rijnregels IVR 1979	6871
Avarij-Grosse Regels IVR 2006	6879
Hague-Visby Rules	6887
CMNI-Verdrag	6897
Besluit ex artikel 1065 van Boek 8 van het Burgerlijk Wetboek*	6917

Trefwoordenregister

Reg. -1

BURGERLIJK WETBOEK

Burgerlijk Wetboek

[Inleiding]

1. Totstandkoming. Op 25 april 1947 ontving E.M. Meijers bij Koninklijk Besluit de opdracht om een nieuw Burgerlijk Wetboek te ontwerpen. Toen Meijers in 1954 overleed, was de vraagpuntenprocedure afgerond – over vijftig vraagpunten werd het oordeel van de Tweede Kamer verkregen – en waren de voorontwerpen van de Boeken 1-4 BW gereed. Het werk aan de voorontwerpen is door anderen voortgezet, wat betreft de Boeken 5 en 6 BW door het driemanschap J. Drion, J. Eggens en F.J. de Jong (Eggens werd in 1958 opgevolgd door G. de Groot). Het voorontwerp van Boek 7 BW is van diverse juristen afkomstig, dat van Boek 8 BW van H. Schadee (voor het luchtrecht bijgestaan door J.H. Beekhuis). De wetsontwerpen tot vaststelling van de verschillende boeken weken op verschillende punten van de voorontwerpen af; de grote lijnen bleven echter doorgaans intact. De invoeringswetten hielden behalve een aanpassing van de overige wetgeving tevens verschillende wijzigingen ten opzichte van de vaststellingswetten in (de Boeken 7 en 8 BW kennen echter geen afzonderlijke invoeringswetten). Boek 10 BW kende deels een voorloper in het nimmer geratificeerde maar invloedrijke Benelux-Verdrag houdende eenvormige wet betreffende het internationaal privaatrecht (*Trb.* 1951, nr. 125), in belangrijke mate het werk van Meijers, en is voor het overige het resultaat van een intensieve samenwerking tussen de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht en het departement van Justitie.

2. Inwerkingtreding. Boek 1 BW (Personen- en familierecht) is in 1970 in werking getreden, Boek 2 BW (Rechtspersonen) in 1976. Op 1 april 1991 traden grote delen van Boek 8 BW (Verkeersmiddelen en vervoer) in werking, op 1 januari 1992 gevolgd door Boek 3 BW (Vermogensrecht in het algemeen), Boek 5 BW (Zakelijke rechten), Boek 6 BW (Algemeen gedeelte van het verbintenissenrecht) en enkele titels van Boek 7 BW (Bijzondere overeenkomsten). Boek 4 BW (Erfrecht) is per 1 januari 2003 in werking getreden. Boek 7 BW wordt steeds aangevuld met de regeling van een of meer bijzondere overeenkomsten (totdat die operatie is voltooid, bestaat er een Boek 7A BW met enkele nog geldende regelingen van het oude wetboek). Ook Boek 8 BW wordt in diverse fasen aangevuld. Boek 10 BW (Internationaal privaatrecht) is per 1 januari 2012 in werking getreden. Er is een voorontwerp van Boek 9 BW (rechten op voortbrengselen van de geest) aangekondigd, dat alleen de zuiver vermogensrechtelijke aspecten van de intellectuele eigendom (zoals overdracht, verpanding, vruchtgebruik, enz.) en regels met betrekking tot de civielrechtelijke handhaving ervan (bijv. schadevergoeding en winstafdracht) zou moeten omvatten. De wenselijkheid van de totstandkoming van een Boek 9 is echter omstrepen en het lijkt erop dat met de voorbereidingen voor Boek 9 niet of nauwelijks voortgang wordt geboekt.

3. Opbouw. Kenmerkend voor het wetboek is het onderscheid tussen personenrecht (Boeken 1-2 BW) en vermogensrecht (Boeken 3-8 BW). Het vermogensrecht valt op zijn beurt uiteen in een algemeen deel (Boeken 3-6 BW) en een bijzonder deel (Boeken 7-8 BW en te zijner tijd Boek 9 BW), gevolgd door het internationaal privaatrecht (Boek 10 BW). Het wetboek kent geen afzonderlijk voor vermogens- én personenrecht geldend algemeen deel. Wel zijn de belangrijke bepalingen over rechtshandelingen en vertegenwoordiging krachtens volmacht uit Boek 3 BW door de werking van schakelbepalingen op niet-vermogensrechtelijke rechtshandelingen van overeenkomstige toepassing (art. 3:59, 3:78 en 3:79 BW). Verder vinden ook de art. 3:11-14 BW – waaronder de bepalingen over misbruik van bevoegdheid en strijd met publiek recht – buiten het vermogensrecht toepassing (art. 3:15 BW). Bovendien zijn de bepalingen met betrekking tot rechtsvorderingen op onder andere het personenrecht van overeenkomstige toepassing (art. 3:326 BW).

4. Handelsrecht geïncorporeerd; consumentenrecht. Anders dan het oude wetboek – anders ook dan de meeste buitenlandse codificaties – omvat het nieuwe Burgerlijk Wetboek mede het handelsrecht. Met de voltooiing van Boek 7 en 8 BW zal het Wetboek van Koophandel geheel verdwijnen. Het nieuwe wetboek – al dan niet onder invloed van het Unierecht – geeft op diverse plaatsen bijzondere regels voor (bepaalde groepen) bedrijfs- of beroepsmatig handelende personen, veelal in hun verhouding tot personen die niet bedrijfs- of beroepsmatig handelen (consumenten). Zie bijvoorbeeld de regelingen van de algemene voorwaarden (art. 6:231 e.v.), overeenkomsten op afstand of buiten de verkooppriimte (art. 6:230g e.v.) en koop (art. 7:5-6). Daarnaast zijn er ook regels die van toepassing zijn op transacties met consumenten, onverschillig of de wederpartij een professional is of niet. Zie bijvoorbeeld art. 7:2 (koop van woningen) en art. 7:857 (particuliere borgtocht).

5. Belang van wetsgeschiedenis. De wetgever kan de uitleg van zijn eigen producten niet afdwingen, ook niet door middel van uitingen die tijdens de parlementaire behandeling zijn gedaan (MvA I, *Parl. Gesch. InvW* 3, p. 1009/10). Aan hetgeen tijdens de parlementaire behandeling is gezegd – zoals gedocumenteerd in de Parlementaire Geschiedenis – komt daarom bij de toepassing van de wet geen allesoverheersende betekenis toe. Niettemin is de wetsgeschiedenis – zeker in de eerste decennia na inwerkingtreding – een gewichtig hulpmiddel tot het begrip van de aan de wettelijke regel ten grondslag liggende beginselen en van de plaats van de regel binnen het wettelijk stelsel. Aan uitlatingen van de zijde van de regering anders dan in de totstandkomingsgeschiedenis van de desbetreffende wet of wetsbepaling, komt geen bijzondere betekenis toe (HR 9 december 2011, *LJN BU7412*, *NJ* 2013/273 en HR 26 februari 2016, *ECLI:NL:HR:2016:335*, *NJ* 2016/438. De omstandigheid dat een bepaalde wetsuitleg door de meerderheid van de feitenrechtters en de literatuur wordt aanvaard, legt gewicht in de schaal, maar niet steeds beslissend gewicht (HR 26 februari, *ECLI:NL:HR:2016:335*, *NJ* 2016/438).

6. Verhouding van Burgerlijk Wetboek tot andere rechtsbronnen. a. Verdrag; besluit volkenrechtelijke organisatie. Verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties gaan boven de wet voor zover zij ieder verbindende bepalingen inhouden (art. 94 Gw). Wat betreft EU-recht volgt die voorrang uit de Europese rechtsorde zelf. Met name in het personen- en familierecht is de invloed van het verdragsrecht groot (vooral van art.

8 EVRM). Volgens de rechtspraak van de Hoge Raad zal het echter in een enkel geval de rechtsvormende taak van de rechter te buiten gaan, om – in plaats van een met een verdrag strijdige wettelijke regel – andere, met het verdrag niet strijdige regels te formuleren (vergelijk bijvoorbeeld HR 23 september 1988, *NJ* 1989/740). Het is echter de vraag of deze rechtspraak bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens stand zal kunnen houden (Martens, *NJB* 2000, p. 752). Zowel voor Boek 8 BW als voor Boek 10 BW geldt dat de regeling in het Burgerlijk Wetboek, althans op belangrijke onderdelen, in feite aanvullend van karakter is, omdat belangrijke onderwerpen op het niveau van verdragen of EU-verordeningen is geregeld. **b. Gewoonte.** Gewoonten zijn een aanvullende rechtsbron; zij spelen een rol bij de opvulling van 'leemten' in het burgerlijk recht (MvT, *Parl. Gesch. InvW* 3, p. 1024). Voor wat betreft het contractenrecht verwijst art. 6:248 lid 1 BW er uitdrukkelijk naar. Eénmaal is door de Hoge Raad beslist dat het in dwingende wetsbepalingen (art. 288 en 289 WvK(oud)) bepaalde, zijn gezag had verloren, omdat het in de praktijk van het maatschappelijk leven – en ook door de wetgever, in andere, nieuwere wetgeving – min of meer algemeen werd genegeerd (HR 3 maart 1972, *NJ* 1972/339 (*La Confiance/Maring*)). **c. Ongeschreven recht.** De wet verwijst op verschillende plaatsen naar ongeschreven recht (onder andere art. 2:8, 3:13, 3:14, 6:2, 6:3, 6:162, 6:248 en 7:611 BW). Ook waar een dergelijke verwijzing ontbreekt, komt aan ongeschreven recht betekenis toe. Daarbij behoort echter de oplossing te worden aanvaard die in het stelsel van de wet past en aansluit bij de daarin geregelde gevallen (vergelijk HR 30 januari 1959, *NJ* 1959/548; (*Quint/Te Poel*)). Art. 5 en 11 Wet AB staan er niet aan in de weg dat de rechter een wettelijke regel – voor wat betreft het hem voorgelegde geval – wegens strijd met ongeschreven recht terzijde stelt (MvT, *Parl. Gesch. InvW* 3, p. 1024).

Burgerlijk Wetboek Boek 1

Personen- en familierecht

TITEL 1

Algemene bepalingen

[Inleidende opmerkingen]

Inhoud. Deze titel bevat enige regels met betrekking tot de persoonlijke vrijheid en rechtsbevoegdheid (art. 1:1), het begin van de rechtsbevoegdheid (art. 1:2) en de graad van bloed- en aanverwantschap (art. 1:3).

Artikel 1

1. Allen die zich in Nederland bevinden, zijn vrij en bevoegd tot het genot van de burgerlijke rechten.

2. Persoonlijke dienstbaarheden, van welke aard of onder welke benaming ook, worden niet geduld.

[28-05-1969, Stb. 257, i.w.tr. 01-01-1970/kamerstukken 3767]

[Persoonlijke vrijheid en rechtsbevoegdheid]

1. In Nederland (lid 1). Met 'Nederland' wordt in het Burgerlijk Wetboek het geografisch begrip bedoeld. Heeft de wet de rechtspersoon op het oog, dan wordt de term 'Staat' gebruikt. Zie bijvoorbeeld art. 2:1. **Nederlands (lucht-)vaartuig.** Het adagium 'schip is territoire' moet met de nodige voorzichtigheid worden gehanteerd. Hiermee is niet meer gezegd dan dat voor bepaalde in de Nederlandse wet omschreven rechtsgevolgen het grondgebied van Nederland en het Nederlandse schip gelijkgesteld mogen worden (MvA II, *Parl. Gesch.* 1, p. 12).

2. Persoonlijke dienstbaarheden (lid 2). Hiermee wordt bedoeld op toestanden die leiden tot het verlies van de rechtsbevoegdheid, zoals slavernij, lijfeigenschap en horigheid. De ondergeschiktheid als gevolg van een arbeidsovereenkomst is niet begrepen onder het verbod van persoonlijke dienstbaarheden. Ook verplichtingen die uit het publieke recht voortvloeien worden niet getroffen door art. 1:1 lid 2. Zie voor de vraag in hoeverre art. 45 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie zich verzet tegen het systeem van transfer-vergoedingen: HvJ EG 15 december 1995, NJ 1996/637.

Artikel 2

Het kind waarvan een vrouw zwanger is wordt als reeds geboren aangemerkt, zo dikwijls zijn belang dit vordert. Komt het dood ter wereld, dan wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

[28-05-1969, Stb. 257, i.w.tr. 01-01-1970/kamerstukken 3767]

[Begin van rechtsbevoegdheid]

1. Algemeen. Dit artikel beschermt de belangen van reeds verwekte, maar nog niet geboren kinderen. Hiertoe wordt gebruikgemaakt van twee ficties. In de eerste plaats wordt het ongeborn kind als reeds geboren aangemerkt. In de tweede plaats wordt het kind geacht nooit te hebben bestaan indien het dood ter wereld komt.

2. Het kind waarvan een vrouw zwanger is. Indien namens het kind een beroep wordt gedaan op dit artikel, moet vaststaan dat het reeds verwekt was toen het rechtsfeit waarop zijn aanspraak berust (het openvallen van een nalatenschap bijvoorbeeld) plaatsvond.

3. Het belang van het kind. Hierbij zal het vooral gaan om vermogensrechtelijke aanspraken, zoals erfgenaamschap en schadevergoeding wegens het derven van levensonderhoud indien het kind postuum wordt geboren en een derde aansprakelijk is voor de dood van de overleden ouder (art. 6:108 lid 1 onderdeel a). Een enkele maal werd ook een niet zuiver vermogensrechtelijk belang gehonoreerd, zoals het belang bij een voorspoedige geboorte (Rb. Haarlem (pres.) 14 oktober 1966, NJ 1967/266). Ook het medisch en opvoedkundig belang van het ongeborn kind kan op de voet van art. 1:2 BW meebrengen dat de voorlopige voogdij wordt toegewezen aan de Stichting Bureau Jeugdzorg (Rb. Roermond 26 juni 2009, ECLI:NL:RBROE:2009:BJ0644). De Rb. Dordrecht oordeelde dat zelfstandige levensvatbaarheid van een foetus bepalend is voor de vraag of aan de ongeborn vrucht op enige wijze bescherming toekomt. Nu de moeder zeventien weken zwanger is, komt de ongeborn vrucht geen bescherming toe en kan een maatregel van voorlopige ondertoezichtstelling niet worden uitgesproken (Rb. Dordrecht 7 februari 2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BV6246). Zie ook Rb. Maastricht 13 april 2012, ECLI:NL:RBMMA:2012:BW5222: een ongeborn vrucht komt de bescherming van het Nederlandse recht toe vanaf het moment dat redelijkerwijs moet worden geoordeeld dat de ongeborn vrucht de overeenkomstig de laatste stand van de medische wetenschap te bepalen, levensvatbaarheidsgrens is gepasseerd. In het onderhavige geval verzet niets zich ertegen de ongeborn vrucht onder toezicht van de 'Stichting Bureau Jeugdzorg Limburg' te stellen. Ook in de zaak van Rb. Limburg 19 januari 2015, ECLI:NL:RBLIM:2015:2187, wordt de beschermwaardigheid op grond van art. 1:2 gelegd bij de levensvatbaarheidsgrens. In deze casus wordt de voorlopige ondertoezichtstelling over het ongeborn kind uitgesproken voor een periode van drie maanden en tevens wordt de uithuisplaatsing uitgesproken op het moment van de geboorte van het kind. De uitgebreide aandacht in de media voor de verantwoordelijkheid van de ouders voor de bescherming van de gezondheid van hun ongeborn kind, was voor de RSJ (Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming) aanleiding om nader te onderzoeken wat de rol van de overheid ten aanzien van het ongeborn kind is en in hoeverre deze verbeterd zou kunnen worden (RSJ, 'Prenatale kindbescherming en de rol van de overheid', juni

2015). Het onderzoek heeft geresulteerd in een advies aan de bewindspersonen van de twee betrokken Ministeries van VWS en van VenJ. De RSJ adviseert, naast de uitbreiding en ontwikkeling van zorgprogramma's voor de aanstaande moeders, onder meer om de grens van 24 weken, als toets voor de beschermwaardigheid van het ongeboren kind, te laten vallen om daarmee ook ongeboren kinderen jonger dan 24 weken de noodzakelijke prenatale bescherming te kunnen geven. Ook stelt de RSJ voor om in een nieuw art. 1:255a BW een aparte rechtsgrond op te nemen voor een ondertoezichtstelling van een ongeboren kind. Tevens zouden de GI's meer wettelijke bevoegdheden moeten krijgen bij de uitvoering van de ondertoezichtstelling indien sprake is van prenatale zorg. In een brief van 30 november 2015 heeft de Minister van VenJ, mede namens de Minister van VWS, in een reactie op het advies van de RSJ, ingestemd met de meeste aanbevelingen van de RSJ en benadrukt dat de levensvatbaarheidsgrens van 24 weken geen beperking mag betekenen voor het verlenen van zorg aan de moeders en de ongeboren kinderen. Daarnaast zal de Raad voor de Kinderbescherming het proces om tot begeleiding binnen een gedwongen kader te komen, al voor de grens van 24 weken kunnen inzetten. De rechter zal bepalen of ingrijpen noodzakelijk en proportioneel is. De minister overweegt verder dat de op dat moment ahangige wetsvoorstellen Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (*Kamerstukken* 32399) en Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapten cliënten (*Kamerstukken* 31996) duidelijkheid zullen brengen over de vraag of, ter bescherming van het ongeboren kind, de moeder mogelijk gedwongen zal kunnen worden behandeld. Beide wetten zijn dit jaar op 24 januari 2018 aangenomen (Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten, *Stb.* 2018, 36 en Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, *Stb.* 2018, 37) en zullen naar verwachting op 1 januari 2020 in werking treden. In beide wetten ontbreken echter waarborgen voor het ongeboren kind. De vraag is of het belang op een gezonde ontwikkeling van het ongeboren kind kan worden beschermd door het criterium 'ernstig nadeel' dat onder art. 1:1 lid 2 van beide wetten wordt ingekleurd met onder meer een risico op '... levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, (...), immateriële (...), ernstige verwaarlozing (...), ernstig verstoorde ontwikkeling voor of van betrokkene of een ander' op grond waarvan een zorgmachtiging zal kunnen worden afgegeven. In het licht van voornoemde ontwikkelingen heeft de Rechtbank Zeeland-West-Brabant in 2017 het verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming tot een voorlopige ondertoezichtstelling van de ongeboren vrucht van zestien weken afgewezen (Rb. Zeeland-West-Brabant 22 maart 2017 ECLI:NL:RBZWB:2017:2587). De kinderrechter weegt in haar uitspraak de noodzaak van gedwongen hulpverlening aan de ongeboren vrucht en daarmee aan de moeder af tegen het in de jurisprudentie gehanteerde uitgangspunt dat een ongeboren vrucht pas bescherming kan genieten vanaf de grens van levensvatbaarheid, omdat hij dan eerst drager van rechten zoals bescherming en goede zorg kan zijn. De kinderrechter is van oordeel dat er in dit geval geen sprake is van dringende redenen om af te wijken van de lijn in de jurisprudentie en de ongeboren vrucht nu al als geboren aan te merken en een voorlopige ondertoezichtstelling uit te spreken. De kinderrechter neemt hierbij in aanmerking dat de ouders behandeling, begeleiding en hulpverlening in een vrijwillig kader accepteren, dat zij bereikbaar zijn en dat zij zich inspannen om hun leven op orde te krijgen. Een vergelijkbare uitspraak deed de Rechtbank Limburg in 2018 (Rb. Limburg 6 februari 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:9472). Op basis van het beginsel van proportionaliteit en onder verwijzing naar art. 8 EVRM, art. 7 en 9 IVRK, oordeelt de Rechtbank Overijssel in 2016 dat gezagsbeëindiging niet aan de orde kan zijn, nu minder

verstrekende maatregelen voorhanden zijn en van een noodzaak tot een zwaardere maatregel niet is gebleken (Rb. Overijssel 14 april 2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:1796). In HR 18 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR5213, *NJ 2006/606 (Kelly)* gewaagt de Hoge Raad van een op de verloskundige rustende zorgplicht die meebrengt dat zij ook jegens het nog ongeborn kind ertoe is gehouden de vereiste prenatale diagnostiek te (doen) verrichten teneinde de vrouw in staat te stellen een goed geïnformeerde keuze te maken ten aanzien van de vraag of zij mede met het oog op de belangen van het kind voortzetting of afbreking van haar zwangerschap wenst. Meestal wordt aangenomen dat art. 1:2 geen deugdelijke grondslag biedt om namens het ongeborn kind een abortus provocatus in rechte te doen verbieden (*Asser/De Boer 1* 2010/26* met vermelding van afwijkende meningen). **Belangen van derden niet beschermd.** Een derde die belang heeft bij vervulling van de voorwaarde dat hij of een ander op zeker tijdstip een kind heeft, kan niet op grond van de omstandigheid dat op dat tijdstip het kind reeds was verwekt, zich beroepen op de vervulling van de voorwaarde. Zie echter ook Rb. Roermond 21 oktober 2009, ECLI:NL:RBROE:2009:BK2848: adoptie door de vrouwelijke partner van de moeder kan vóór de geboorte van het te adopteren kind worden verzocht en, gelet op art. 1:2 BW, na diens geboorte worden uitgesproken, ook als de verzoekster intussen zou zijn overleden.

4. Het kind komt dood ter wereld. Komt het kind dood ter wereld, dan wordt het geacht nooit te hebben bestaan. Voor de vraag of het kind levend, dan wel dood ter wereld is gekomen wordt veelal beslissend geacht of het al dan niet heeft geademd. Hoe lang het kind heeft geleefd, doet voor de toepassing van art. 1:2 niet ter zake. *Asser/De Boer 1* 2010/23* wijst erop dat bij de verfijnder wordende methoden om ook zeer prematuur geboren en in leven te houden, (zelfstandige) ademhaling in afnemende mate als criterium van 'leven' zal kunnen dienen. Het geval waarin een kind niet levend ter wereld komt, kan niet op één lijn worden gesteld met de situatie waarin iemand als gevolg van een fout van een ander overlijdt, zoals aan de orde was in HR 22 februari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5356, *NJ 2002/240 (Taxibus)* (Rb. Maastricht 18 oktober 2006, ECLI:NL:RBMAA:2006:AZ0717). Als een kind dood wordt geboren, maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand op grond van art. 1:19i een akte op die in het overlijdensregister wordt opgenomen. De levensvatbaarheidsgrens van 24 weken, die in de wet op de lijkbezorging wordt aangehouden voor de beslissing of een lijk begraven of gecremeerd dient te worden, geldt niet voor het opmaken van deze akte. Op 3 februari 2019 is in werking getreden de Wet van 19 december 2018 tot wijziging van de Wet basisregistratie personen in verband met het opnemen van gegevens over kinderen die op het moment van de geboorte niet meer in leven zijn of omtrent wie een Nederlandse akte is opgemaakt die vermeldt dat het kind op het ogenblik van de aangifte niet in leven is (*Stb.* 2019, 3). Deze wet houdt een aanpassing in van de Wet basisregistratie personen. Met een toevoeging aan artikel 2.7 van deze wet dat ook kinderen die levenloos ter wereld komen kunnen worden ingeschreven (lid 1 sub 2) en een nieuw artikel 2.8a is de wetgever tegemoet gekomen aan een dringende wens van ouders om hun kind als persoon te erkennen. Zie ook artikel 1:19i BW.

Artikel 3

1. De graad van bloedverwantschap wordt bepaald door het getal der geboorten, die de bloedverwantschap hebben veroorzaakt. Hierbij telt een erkenning, een gerechtelijke vaststelling van het ouderschap of een adoptie als een geboorte.

2. Door huwelijk of door geregistreerd partnerschap ontstaat tussen de ene echtgenoot dan wel de ene geregistreeerde partner en een bloedverwant van de andere echtgenoot dan wel de andere geregistreeerde partner aanverwantschap in dezelfde graad als er bloedverwantschap bestaat tussen de andere echtgenoot dan wel de andere geregistreeerde partner en diens bloedverwant.

3. Door het eindigen van het huwelijk of geregistreerd partnerschap wordt de aanverwantschap niet opgeheven.

[27-11-2013, Stb. 486, i.w.tr. 01-04-2014/kamerstukken 33526]

[Graad van bloed- en aanverwantschap]

1. **Algemeen.** Dit artikel bepaalt hoe de graad van bloed- en aanverwantschap moet worden berekend.

2. **Graad van bloedverwantschap (lid 1 eerste zin).** Het aantal der geboorten, die de bloedverwantschap hebben veroorzaakt, bepaalt de graad van bloedverwantschap. Tussen ouders en kinderen bestaat dus bloedverwantschap in de eerste graad; tussen grootouders en kleinkinderen bloedverwantschap in de tweede graad. Voor het berekenen van de graad van bloedverwantschap in de zijlinie moet men eerst opklimmen tot de gemeenschappelijke stamvader (-moeder) en vervolgens neerdalen tot de verwant. Broers en zusters zijn derhalve bloedverwanten in de tweede graad; tussen ooms en tantes enerzijds en hun neven en nichten anderzijds bestaat bloedverwantschap in de derde graad. Neven en nichten zijn bloedverwanten in de vierde graad.

3. **Erkenning, gerechtelijke vaststelling van het ouderschap of adoptie (lid 1 tweede zin).** Voor het bestaan van bloedverwantschap in de zin van de wet is een biologische relatie niet vereist. Ook tussen de duomoeder en haar kind en adoptiefouders en hun geadopteerde kinderen bestaat bloedverwantschap. Erkenning, gerechtelijke vaststelling van het ouderschap en adoptie 'tellen' als een geboorte. In art. 1:435 lid 4 en 1:452 lid 4 BW zijn met broers en zusters ook bedoeld halfbroers of -zusters, evenals zij wier bloedverwantschap (mede) berust op het bepaalde in de tweede zin van art. 1:3 lid 1 BW (HR 17 december 2010, ECLI:NL:HR:2010:BO1801, NJ 2011/7).

4. **Graad van aanverwantschap (lid 2).** De graad van aanverwantschap is gelijk aan de graad van bloedverwantschap tussen de andere echtgenoot of geregistreeerde partner en diens bloedverwant. Tussen de vrouw en de broer van haar man bestaat derhalve aanverwantschap in de tweede graad.

5. **Gevolgen van het eindigen van het huwelijk of geregistreerd partnerschap (lid 3).** Het antwoord op de vraag of aanverwantschap bestaat tussen de ene echtgenoot en bloedverwanten van de andere echtgenoot die na het eindigen van het huwelijk of geregistreerd partnerschap worden geboren, moet worden gezocht in de verkeersopvattingen en de redelijkheid (HR 20 februari 1957, NJ 1958/418).